

Debreceni Ítéltábla

Pf.I.20.382/2024/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a Zolnay Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Zolnay Péter ügyvéd; cím szám alatti székhelyű) által képviselt I. rendű felperes neve (cím szám alatti lakos) I. rendű, II. rendű felperes neve (cím szám alatti lakos) II. rendű, kiskorú III. rendű felperes neve (cím szám alatti lakos) III. rendű, kiskorú IV. rendű felperes neve (cím szám alatti lakos) IV. rendű és kiskorú V. rendű felperes neve (cím szám alatti lakos) V. rendű felpereseknek – a dr. Méhes László ügyvéd (cím sz. alatti székhelyű) és dr. Lőrincz Ildikó ügyvéd (cím szám alatti székhelyű) által képviselt alperes neve (cím szám alatti székhelyű) alperes ellen sérelemdíj megfizetése iránt indított perében – amelybe az alperes pernyertességének az előmozdítása érdekében beavatkozott az ifj. dr. Horváth Ferenc ügyvéd (cím szám alatti székhelyű) által képviselt beavatkozó neve (cím szám alatti székhelyű) – a Miskolci Törvényszék 21.P.21.194/2022/62. számú, 67. sorszám alatt kiegészített ítélete ellen az alperes részéről 68. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit azzal a pontosítással hagyja helyben, hogy a sérelemdíjat az alperes az I-V. rendű felpereseknek köteles megfizetni.

Megállapítja, hogy 280 000 (kettőszáznyolcvanezer) Ft fellebbezési illetéket az állam visel.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] Az 1993-ban született I. rendű felperes és az 1988-ban született II. rendű felperes élettársi kapcsolatában 2011-ben a III. rendű, 2012-ben a IV. rendű, 2014-ben az V. rendű felperes, 2020. július 24-én pedig néhai L. R. utónevű gyermek (a továbbiakban: néhai) született.

[2] A néhai az alperes alkalmazottainak orvosszakmai szabályszegésére visszavezethetően 2021. március 30-án agyhártyagyulladás következtében meghalt.

[3] A Miskolci Járásbíróság a 2022. július 27-én jogerőre emelkedett, 9.Bpk.131./2022/3. számú végzésében a néhait ellátó két alperesi alkalmazottat: a rezidens orvost és az egészségügyi adminisztrátort foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétsége miatt egy évre próbára bocsátotta.

E határozat indokolása szerint a néhait ellátó rezidens orvos foglalkozási szabályszegést követett el azzal, hogy úgy adott konzíliumot, hogy azt kompetens személy nem kérte, továbbá a néhai ellátását nem előzte meg és nem követte gyermekgyógyászati szakvizsgálat. Azzal, hogy nem törekedett a néhai panaszainak háttérében álló kórkép maradéktalan tisztázására, és a néhait nem utalta csecsemő- és gyermekgyógyászati szakellátásra, megszegte az ambuláns betegekre vonatkozó eljárásrendet.

Az alperes egészségügyi adminisztrátora azzal követett el foglalkozási szabályszegést, hogy a szakmai kompetenciáját meghaladó döntés alapján a néhait a fül-orr-gégészeti ambulanciára irányította.

Az alperes két alkalmazottja cselekményével a néhai életét és egészségét közvetlen veszélynek tette ki.

[4] A felpereseknek a néhai elvesztése betegség szintjét el nem érő, nagyobb fokú pszichés károsodás nélküli érzelmi, illetőleg pszichés megterhelést, pszichés zavart okozott, családon belül belső feszültséget generált, amely pszichológiai vagy pszichiátriai kezelést nem igényelt.

[5] A néhai elvesztése miatti gyászfolyamat az I. rendű felperest mélyebben érintette, az a II. rendű felperes esetében feldolgozottnak tekinthető.

[6] Az I. rendű felperes oldalán a néhai elvesztése érzelmi károsodást okozott. Gyermeknevelési képességét, adaptivitását családi segítséggel nyerte vissza és folyamatosan kompenzálódott. Esetében alapvetően neurotikus személyiségstruktúra talaján fokozódott a szorongásos válaszkészség. Nála krízisállapot volt leírható, amely átmeneti kórházi kezelés és családi körben adott szupportív segítség mentén oldódott meg. 2024-ben történt igazságügyi pszichológus szakértő általi vizsgálata idején is olyan jellegű szorongásos tünetei voltak, amelyek a néhai halálával álltak okozati összefüggésben, és a mindennapi életét szenvedésnyomással, fokozott érzékenységgel terhelték, terhelik.

[7] A II. rendű felperes esetében a néhai elvesztése miatt hangsúlyozottabb szorongásos válaszkészség volt leírható, amely a mindennapi életvitelét, adaptivitását nem érintette, az normál lélektani keretek között maradt.

[8] A III-V. rendű felpereseknél nem a testvérük elvesztése miatti közvetlen gyász okozott érzelmi terhelést, hanem édesanyjuk: az I. rendű felperes szenvedése.

Mindhárman megélik az édesanyjuk mindennapi szenvedését, belső feszültségét, szorongását, és ez bennük további szorongást generál. Esetükben tapasztalható az anyaképre vetülő szorongás, a III. és IV. rendű felperesek oldalán a testvér jelenlétének a hiánya is.

[9] Az I. rendű felperes keresetében az alperes 25 000 000 Ft, a II. rendű felperes 15 000 000 Ft, a III-V. rendű felperes személyenként 4 000 000 Ft sérelemdíj, és ügyvédi munkadíjból álló perköltsége megfizetésére kötelezését kérte.

Keresetüket azzal indokolták, hogy ha az alperes alkalmazottai az orvosszakmai szabályokat betartják, és a néhait az elvárható gondossággal látják el, gyermeküknek, illetőleg testvérüknek reális esélye lett volna a gyógyulására, életben maradására.

Az alperes alkalmazottai a felróható magatartásukkal megsértették a magán- és családi élethez, valamint a lelki egészséghez fűződő személyiségi jogait.

[10] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperesek kamarai jogtanácsosi díjból álló perköltségben történő marasztalását kérte.

Előadta, hogy alkalmazottai a néhai ellátását a legnagyobb gondossággal végezték, felróható szakmai szabályszegést nem követettek el, ebből következően a felperesek személyiségi jogait sem sértették meg, így az alperes sérelemdíj fizetésére sem kötelezhető.

[11] Az alperesi beavatkozó a kereset elutasítását, és a felperesek ügyvédi munkadíjból álló perköltségben való marasztalását kérte.

[12] A Miskolci Törvényszék 21.P.21.1../2022/62. számú, 67. sorszám alatt kiegészített ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű felperes részére 7 000 000 Ft, a II. rendű felperes részére 6 000 000 Ft, a III. rendű részére 1 500 000 Ft, a IV. rendű felperes részére 1 500 000 Ft, az V. rendű felperes részére 1 000 000 Ft összegű sérelemdíjat.

Kötelezte a felpereseket mint egyetemleges kötelezetteket, hogy 15 nap alatt fizessenek meg az alperes részére 690 000 Ft, míg a beavatkozó részére az általános forgalmi adót is magában foglaló, 948 626 Ft perköltséget.

Megállapította, hogy az ezt meghaladóan felmerült költségeiket a felek maguk viselik, és a feljegyzett 1 500 000 Ft összegű peres eljárási illeték a Magyar Állam terhén marad.

Kötelezte az alperest arra is, hogy a Miskolci Törvényszék Gazdasági Hivatala által közölt módon és időben fizessen meg a Magyar Állam részére 154 641 Ft összegű szakértői díjat.

Megállapította, hogy a további, 313 968 Ft összegű előlegezett szakértői díj a Magyar Állam terhén marad.

A fellebbezés elbírálása szempontjából releváns indokolásában Magyarország Alaptörvényének L) cikkét és VI. cikkének (1) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. §-ának (1) és (2) bekezdését, valamint 2:43. §-ának b) pontját, továbbá a BH2011.248. szám alatt közzétett eseti döntést, a Kúria Pfv.III.21.212/2008/5. és Pfv.III.20.751/2010/8. számú eseti döntéseit, a BDT2012.2728. számú határozatot, a Fővárosi Ítéltábla Pf.20.204/2018/4. és 7.Pf.20.337/2017/10., a Szegedi Ítéltábla Pf.20.466/2021/6. és Pf.II.20.976/2014/5., a Pécsi Ítéltábla Pf.20.031/2022/7., a Győri Ítéltábla Pf.20.112/2022/9. és a Debreceni Ítéltábla Pf.20.191/2023/4. számú határozatait felhívva a sérelemdíj összepszerűségével kapcsolatban kifejtette, hogy az I. és II. rendű felpereseknek a gyermekük, a III., IV. és V. rendű felpereseknek a testvérük elvesztésével sérült a teljes családi élethez való joguk.

A szülőknek a 8 hónapos gyermekük halála átmeneti pszichés zavart okozott, azonban a gyászfolyamat mind a szülők, mind a néhai testvérei esetében feldolgozottnak tekinthető.

A káresemény a felperesek hétköznapijait érzelmileg megterhelhette, a családon belül belső feszültséget generált, azonban ez a család hétköznapijait, továbbá az I. rendű felperes hospitalizációját és aktuális krízisállapotát lényegében nem befolyásolta, a felperesek életvitelét sem dezorganizálta.

Az I. rendű felperesnél érzelmi károsodás mutatható ki. Gyermeknevelési képességét, adaptivitását visszanyerte. A II. rendű felperesnél szorongás alakult ki. A III., IV. és V. rendű felperesek esetében a szorongáson kívül súlyosabb traumatizáció nem volt kimutatható.

A felperesek a pszichológus szakértői vizsgálatuk időpontjában már kiegyensúlyozott, stabil család benyomását keltették. Jelenleg is szeretetteljes család képét mutatják, családi struktúrájuk adaptívnek tekinthető.

Rögzítette, hogy a felperesek egyikénél sem volt megállapítható olyan, betegség szintjét elérő pszichés vagy testi maradandó károsodás, amely megalapozta volna a lelki egészséghez fűződő személyiségi joguk sérelmét.

Köztudomású tényként figyelembe vehető nem vagyoni hátrányként értékelte, hogy a szülők számára a gyermekük halála minden életkorban tragikus, pótolhatatlan, nem múló és nem halványuló veszteség, amely megfosztja őket attól, hogy leánygyermekük felnőtt életében részt vehessenek, azt figyelemmel kísérhessék, idős korukban tőle támogatást remélhessenek.

A perbeli haláleset okozta krízis érzelmileg az akkor 10 éves III. rendű, 9 éves IV. rendű és 7 éves V. rendű felperest is megterhelte. Az I. rendű felperes mindennapi szorongását mindhárom gyermek megélte, azonban a márciusi halálesetet követő szeptemberben visszatérhettek az iskolai közösségbe.

A szakvéleményből megállapíthatóan a néhai elvesztése az I. rendű felperesnél okozta a legsúlyosabb nem vagyoni hátrányt, a két szülő közül nem vitásan őt érte nagyobb fokú pszichés károsodás. A II. rendű felperes esetében a gyászfolyamat hamarabb lezárult. A szülők párkapcsolata funkcionál, a per időszakában gyermekvállalásról döntöttek.

Azt is figyelembe vette, hogy csecsemőknél az agyhártyagyulladás tünetei nehezen ismerhetők fel, azonban az alperes alkalmazottainak perbeli orvosszakmai szabályszegései különösen súlyos következménnyel: halállal jártak.

Mindezeket a szempontokat alapul véve, az elbíráláskori értékviszonyok figyelembevételével, arányosítással az I. rendű felperes részére 7 000 000 Ft, a II. rendű felperes javára 6 000 000 Ft, a III. és IV. rendű felperesek részére személyenként 1 500 000 Ft, az V. rendű felperesnek pedig 1 000 000 Ft sérelemdíjat ítelt meg.

A perköltségviseléssel kapcsolatos döntését a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. §-ának (2) és (4) bekezdéseire, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) és b) pontjaira alapította.

[13] Az elsőfokú ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását, és a II. rendű felperes javára megítélt sérelemdíj 6 000 000 Ft-ról 4 000 000 Ft-ra, a III. és IV. rendű felpereseknek megítélt sérelemdíj személyenként 1 500 000 Ft-ról 1 000 000 Ft-ra, az V. rendű felperes részére megítélt sérelemdíj 1 000 000 Ft-ról 500 000 Ft-ra történő leszállítását, és másodfokú perköltségként a II-V. rendű felperesek kamarai jogtanácsosi díjban történő marasztalását kérte.

Fellebbezésében a 34/1992. (VI. 1.) AB határozatot és a BH2022.123. számú eseti döntést felhívva kifejtette, hogy a II-V. rendű felperesnek megítélt sérelemdíj rendkívül eltűzlött.

A II-V. rendű felperesek vonatkozásában a néhai halálára visszavezethetően átmenetinek tekinthető pszichés megterhelés képe bontakozott ki. Egyikükénél sem volt megállapítható betegséget elérő, maradandó pszichés vagy testi károsodás.

Jelen ügyben többes személyiségi jogi jogsértés sem történt, és – például a Down-szindrómával született gyermekekkel ellentétben – élethosszig tartó ellátási kötelezettség sem áll fenn.

Az alperes felróhatóságának a mértéke és a jogsértés súlya körében az igazságügyi orvosszakértői véleményben írt azon megállapításra hivatkozott, amely szerint az alperes

rezidens orvosának szakmai szabályszegése, illetőleg egészségügyi adminisztrátorának ténykedése nem volt közvetett vagy közvetlen összefüggésbe hozható a néhai halálával.

Álláspontja szerint „szakértőileg bizonyított tény, hogy kirívóan súlyos jogsértés vagy felróhatóság nem jellemző jelen perben.”

[14] A II-V. rendű felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet fellebbezéssel támadott rendelkezéseinek helyes indokai melletti helybenhagyását, és az alperes másodfokú perköltség megtérítésére kötelezését kérték.

Kifejtették, hogy az igazságügyi pszichológus szakértő véleménye szerint a néhai halála a szülőket megterhelte, az nekik átmeneti pszichés zavart is okozott, azonban a gyászfolyamat mind a néhai szülei, mind a testvérei esetében feldolgozottnak tekinthető. Ez azt jelenti, hogy a felperesek pszichés károsodása meghaladta a szokásos mértéket, mivel az mindannyiuk életében átmeneti pszichés zavart is okozott. A szokásos gyászfolyamat az életben maradottak oldalán normális gyászreakciót vált ki, amely semmiképpen sem tekinthető átmeneti pszichés zavarnak, hanem egy normális folyamat egyik lépcsője. Az, hogy a család összetartó, és nagy nehézségek árán sikerült a néhai halálát feldolgozni, a család lelki erejének köszönhető. A II-V. rendű felperesek több évvel a néhai halála után kétségtelenül visszanyerték az adaptációs képességüket, ám ez semmiképpen sem értékelhető akként, hogy ne szenvedtek volna lelki egészségkárosodást.

Álláspontjuk szerint nemcsak a pszichiátriai betegség tartozik a lelki egészség körébe, hanem a szóhasználatuk szerinti „átmeneti pszichotikus egyensúlyvesztés” is, amely a néhai halála nélkül nem következett volna be, tehát ez mindenképpen az alperes „számlájára” írható.

A III-V. rendű felpereseknél kimutatott szorongás nem a lelki egészség része, ezzel pedig már megvalósult a lelki egészségük sérelme.

[15] Az ítéltábla a Pp. 376. §-ának (1) bekezdése alapján a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálta el. Fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú ítéletnek az alperest az I. rendű felperes javára sérelemdíjban marasztaló, valamint a II. rendű felperes javára 4 000 000 Ft, a III-IV. rendű felperesek részére 1 000 000 Ft és az V. rendű felperes javára 500 000 Ft összegű sérelemdíjban marasztaló rendelkezéseit, és a fellebbezést alaptalannak találta.

[16] A törvényszék a tényállást a II-V. rendű felperesek sérelemdíj megfizetése iránti kereseti kérelmének és az alperes erre vonatkozó ellenkérelmének a keretei között feltárta, megfelelő irányú és terjedelmű bizonyítási eljárást folytatott le, az ítéltábla a levont következtetéseivel is egyetértett, azt pusztán kis mértékben, a fellebbezésben írtak miatt tartja szükségesnek pontosítani.

[17] A Ptk. 2:52. §-ának (1) bekezdése szerint, akit személyiségi jogában megsértenek, sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért.

[18] A Ptk. e szakaszához fűzött indokolás szerint „a sérelemdíj a személyiségi jogok megsértésének vagyoni elégtétellel történő közvetett kompenzációja és egyben magánjogi büntetése”.

[19] A sérelemdíj nem büntetőjogi, hanem restitutív (civiljogi) szankció, így az nem a jogsértő „megbüntetésére”, hanem a sértett életvitelében, személyiségének

kibontakoztatásában elszenvedett hátrányoknak, a sértett társasági kapcsolatrendszerében és társadalmi presztízsében bekövetkezett töréseknek, valamint a sértett belső (lelki) egyensúlyában beállott kedvezőtlen változásoknak a kiegyenlítésére, kompenzálására szolgál. (Vékás Lajos: Parerga. Dolgozatok az új Polgári Törvénykönyv Tervezetéhez. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2008, 172-173. o.)

[20] A Ptk. 2:52. §-ának (2) bekezdése szerint a sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni.

[21] A kártérítés két alapfunkciója, a kártérítési jog két fő célkitűzése a reparáció és a prevenció.

A sérelemdíj elsődleges funkciója a jogsértés vagyoni elégtétellel történő közvetett kompenzációja, reparálása; e kompenzációs funkció mellett a sérelemdíj fizetésére kötelezésnek nyilvánvalóan lehet/van prevenciós funkciója is, ugyanis – mint minden szankciónak, úgy e szankciónak is – célja a jogsértéstől való távoltartás, „elriasztás” (a sérelemdíj megfizetésére kötelezés mint a jogsértőre hátrányos jogkövetkezmény ennyiben egyúttal represszív szankció is).

„[A sérelemdíj] (...) alkalmas az életet színesebbé és mozgalmasabbá tenni, (...) a kárpótlás célja: lehetőséget biztosítani egy élményekben gazdagabb, változatosabb, az érzelmi elsívárosodást megelőző, illetőleg megakadályozó életre, (...) az elnehezült életkörülményeket más – anyagiakkal elérhető – életlehetőségek biztosításával [történő] megkönnyít[ésére].” (Lábady Tamás: A nem vagyoni kártérítés újabb bírói gyakorlata. Budapest, ELTE Jogi Továbbképző Intézet, 1992, 58. o.)

A sérelemdíj összegének a megállapítása során a bíróságnak a Ptk. 2:52. §-ának (3) bekezdésében írtakból kell kiindulnia, miszerint a sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire – különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására – tekintettel, egy összegben határozza meg.

[22] A jogirodalom álláspontja szerint a jogsértés súlya annak a megítélése, hogy a jogsértő mennyire távolodott el a társadalom által elvárt, elfogadott, de legalábbis tolerált magatartásformától. (Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2015, 834. o.)

Itt lehet értékelni az esetleges ún. többes személyiségi jogi jogsértést azzal, hogy személyiségi jogi sérelem nem nevesített személyiségi jog sérelme esetén is bekövetkezhet.

[23] A perbeli esetben a II-V. rendű felpereseknek sérült családi élethez, valamint a tényállásban részletezett immateriális sérelmeik alapján sérült az emberi méltósághoz, azon belül az önrendelkezéséhez, illetőleg az általános cselekvési szabadságához fűződő személyiségi joguk is, továbbá őket hátrányos lelki változások érték, lelki válságot éltek át, ugyanis jogsértés hiányában a sérelem súlyától függően mozgósított energiájukat értelemszerűen a korábban kialakított életük további szabad kibontakoztatására fordíthatták volna. Ehelyett a néhai elvesztését kellett feldolgozniuk, életútjukba integrálniuk.

[24] A törvényszék a II-V. rendű felpereseknek járó sérelemdíj összegének a meghatározása során megfelelően vonta mérlegelési körébe az alperes felróhatóságát mint a sérelemdíjösszezszerűségét meghatározó szempontot is.

[25] A Ptk. 1:4. §-ának (1) bekezdésében írtak szerint: ha e törvény eltérő követelményt nem támaszt, a polgári jogi viszonyokban úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

[26] A bíróságnak a felróhatóság mértékének a vizsgálatánál „az illető konkrét helyzetben általában elvárható magatartás alapján a különös síkját” kell vizsgálat tárgyává tennie. (Eörsi Gyula: Kötelmi jog. Általános Rész. Nemzeti Tankönyvkiadó, 25. kiadás változatlan utánnyomása. Budapest, 2010, 279. o.).

[27] Az értékelés egyik szempontja lehet például az, hogy egy orvosi beavatkozás, vizsgálat elmaradásának mivel járó, milyen súlyú következményei voltak (lásd a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.256/2019/4., Pf.I.20.310/2021/4. és Pf.I.20.407/2021/4. számú határozatait).

[28] A II-V. rendű felpereseknek megítélt sérelemdíj leszállítására irányuló fellebbezésében írtakkal szemben, amely szerint „felróhatóság nem jellemző az ügyben”, az alperes alkalmazottai felróhatóan jártak el, ugyanis felróhatóságuk hiányában jelen ügyben nyilvánvalóan nem marasztaló, hanem keresetet elutasító ítélet született volna.

Az alperes nem élt fellebbezéssel az elsőfokú ítéletnek a sérelemdíj fizetésre kötelezés jogalapja: alkalmazottai felróható orvosszakmai szabályszegésének megállapítása ellen, ezért a felróhatósága hiányáról, a felelősség alóli mentesüléséről nem beszélhetünk, sőt jelen ügyben alkalmazottainak a büntetőjogi felelősségét is megállapították – a Miskolci Járásbíróság a 2022. július 27-én jogerőre emelkedett, 9.Bpk.131./2022/3. számú végzésében a néhai ellátó két alperesi alkalmazottat: a rezidens orvost és az egészségügyi adminisztrátort foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétsége miatt egy évre próbára bocsátotta.

[29] A perbeli esetben az alperes alkalmazottainak orvosszakmai szabályszegése halálos következménnyel járt, amelyet a törvényszék a felróhatósága mértéke körében helyesen vett figyelembe.

[30] Az ítéltábla a jogsértésnek a sértettre és a környezetre gyakorolt hatásával kapcsolatban kiemeli, hogy „a személyiséget ért nem vagyoni sérelem kifejeződhet:

a) mozgáskorlátozottságban, csonkoltságban, torzulásban, egészségromlásban, a test szerveinek működési zavaraiiban, bénulásban, a nemzőképesség csökkenésében vagy elvesztésében, fogamzó-képtelenségben stb. (testi változások);

b) személyiségzavarban, pszichikai fájdalomban, kisebbrendűségi vagy megalázottsági érzés kialakulásában, lelki válságban stb. (lelki változások);

c) a személyiséget körülvevő társadalmi-természeti környezetnek a személyiségre hátrányos megváltozásában (környezeti hatások).” [Petrik Ferenc: Sérelemdíj. In: Petrik Ferenc (szerk.): Polgári Jog – Kommentár a gyakorlat számára (a 2013. évi V. tv., az új Ptk. kommentárja). I. kötet. Második könyv, harmadik rész. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013, 101. o.]

[31] A(z I. és) II. rendű felperest a gyermeke, a III-V. rendű felpereseket a testvérük által betöltött családi szerep megszűnésével ún. hozzátartozói nem vagyoni sérelem érte.

Egy családban a szeretett személy (gyermek, testvér) elvesztése krízist, traumát okoz.

A krízist, traumát látszólag erős lélekkel feldolgozni képes személy ugyanúgy megküzd a traumával, mint aki gyengeséget mutat, így a következmények eltérése nem feltétlenül tükrözi vissza az elszenvedett veszteségeket. A hozzátartozó halála miatti megrázkódtatás a hozzátartozó pszichéjében fejt ki azt a hatást, amellyel végső soron meg kell küzdenie, és a feszültség (stressz) kényszerű leküzdésére fordított, emiatt másra nem használható energia valósítja meg azt a sérelemből fakadó eszmei hátrányt, amelynek ellensúlyozására a nem vagyoni kártérítés szolgál, hiszen jogsértés hiányában a sérelmet szenvedett személy a sérelem súlyától függően mozgósított energiáit értelemszerűen a korábban kialakított életének további szabad kibontakoztatására fordíthatta volna (lásd a Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.984/2014/7-I. és a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.282/2018/8. számú eseti döntéseit).

[32] Az ítéltábla a fellebbezésben írtakra tekintettel annyiban szükségesnek tartja pontosítani a törvényszék ítéletében írtakat, hogy a II-V. rendű felperesek oldalán betegség szintű lelki egészségkárosodás nem következett be, tehát betegségben manifestálódva kétségtelenül nem sérült a II-V. rendű felperesek lelki egészséghez fűződő személyiségi joga, azonban ez nem jelenti azt, hogy a lelki egészségükben ne következett volna be betegség szintjét el nem érő, de mégiscsak hátrányos változás, őket ne érte volna lelki trauma.

A felpereseknek a néhai elvesztése betegség szintjét el nem érő, nagyobb fokú pszichés károsodás nélküli érzelmi, illetőleg pszichés megterhelést, pszichés zavart okozott, családon belül belső feszültséget generált, amely pszichológiai vagy pszichiátriai kezelést nem igényelt.

A II. rendű felperes esetében a néhai elvesztése miatt hangsúlyozottabb szorongásos válaszkészség volt leírható, a III-V. rendű felpereseknél pedig nem a közvetlen a gyász, a testvérük elvesztése okozott érzelmi terhelést, hanem édesanyjuk: az I. rendű felperes szenvedése. Mindhárman megélték édesanyjuk mindennapi szenvedését, belső feszültségét, szorongását, és ez bennük további szorongást generált. Esetükben tapasztalható az anyaképre vetülő szorongás, a III. és IV. rendű felperesek oldalán a testvér jelenlétének a hiánya is.

[33] Ami a sérelemdíj mértékét illeti: habár az ún. hozzátartozói nem vagyoni hátrány miatti sérelemdíj összegének a megállapításához nem adható objektív zsinórmérték, meghatározásának a legfőbb szempontja ugyanis mindig a konkrét, individualizált felperes(ek) által elszenvedett immateriális sérelem, és annak a felperes(ek)re gyakorolt hatása, a sérelemdíj meghatározása során kiindulópontul szolgálhatnak a hasonló tényállású ügyben hozott eseti döntései.

[34] A Kúria 2015-ben hozott, Pfv.III.21.087/2014/7. számú határozatával hatályában fenntartotta azt a jogerős ítéletet, amelyben a bíróság egy 2005-ben súlyos agykárosodással született és 2009-ben elhunyt gyermek szüleinek saját jogon, személyenként 6 500 000 Ft nem vagyoni kártérítést és annak késedelmi kamatait, testvérének pedig 4 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést és annak késedelmi kamatait ítélte meg.

A Debreceni Ítéltábla a Pf.I.20.282/2018/8. számú határozatában azt az alperesi egészségügyi szolgáltatót, amelynek alkalmazottai a mulasztásaikkal megfosztottak egy négyéves gyermeket attól, hogy a gennyes agyhártyagyulladás túlélje, a néhai szülei javára

személyenként 5 000 000 Ft, a néhai testvére javára pedig 3 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés és annak 2011-től járó késedelmei kamatai megfizetésre kötelezte.

A Kúria BH2024.161. számú eseti döntése rögzíti, hogy a bíróság egy 2 éves, vírusos eredetű bárányhimlős gyermeknek az alperes diagnosztikai tévedésére és gyógykezelési mulasztására visszavezethető okból 2019-ben bekövetkezett halála miatt a szülőknek 12 000 000 és 15 000 000 Ft, a két testérének személyenként 3 000 000 Ft sérelemdíjat ítelt meg.

[35] Az ítéltábla álláspontja szerint a II-V. rendű felpereseket ért immateriális sérelmek kompenzálásához – figyelemmel a 34/1992. (VI. 1.) AB határozat indokolásában rögzített mértéktartás követelményére, a fentebb hivatkozott eseti döntésekben megítélt nem vagyoni kártérítési összegekre és az időközbeni inflációra is – a II. rendű felperest ért nem vagyoni sérelem kompenzálásához 6 000 000 Ft, a III. és IV. rendű felpereseket ért immateriális sérelem kiegyenlítéséhez személyenként 1 500 000 Ft, az V. rendű felperest ért nem vagyoni sérelem kompenzálásához pedig 1 000 000 Ft összegű sérelemdíj mindenképpen szükséges mértékű, ezért az ítéltábla a II-V. rendű felpereseknek járó sérelemdíj leszállására nem látott lehetőséget.

[36] Az ítéltábla észlelte, hogy az elsőfokú ítélet rendelkező része a peres felek megnevezése tekintetében elírást tartalmaz, ezért a Pp. 353. §-a és a Pp. 352. §-ának (1) bekezdése alapján azt kijavítva, a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése értelmében az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit pedig azzal a pontosítással hagyta helyben, hogy a sérelemdíjat az alperes nem az I-V. rendű alpereseknek, hanem az I-V. rendű felpereseknek köteles megfizetni.

[37] Figyelemmel arra, hogy II-V. rendű felperesek jogi képviselője nem a Pp. 81. §-ának (1) és (2) bekezdései alapján terjesztette elő a másodfokú perköltségigényét (nem jelölte meg, hogy milyen jellegű másodfokú költséget kér, és azt mi alapján kéri), ezért másodfokú költségként kizárólag az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. §-ának (1) bekezdésén és az Itv. 46. §-ának (1) bekezdésén alapuló, 280 000 Ft összegű fellebbezési illeték merült föl, amelyet az alperesnek az Itv. 5. §-a (1) bekezdésének c) pontján alapuló teljes személyes illetékmentességére tekintettel, a Pp. 102. §-ának (6) bekezdése értelmében az állam visel.

Debrecen, 2025. január 21.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Gárdosi Judit s.k. bíró, Dr. Árok Krisztián s.k. bíró